

ÇANKAYABELEDİYESİ
"YeniToplumcuBelediye"

ENGELSİZ İŞYERİ KILAVUZU

ÇANKAYA BELEDİYESİ ENGELSİZ İŞYERİ KILAVUZU SUNUŞ

Dünyanın pek çok ülkesinde marketlerde alış-veriş yapmak, istediği sinema ve tiyatroya gitmek, eğlence yerlerinde vakit geçirmek, çeşitli işyerlerinde çalışmak engelliler için sorun değildir. Ülkemizde ise toplum yaşamı içinde engellilerin karşılaştığı çok sayıda engel, bu kişilerin hareketliliğini kısıtlayarak toplum yaşamına katılımını sınırlamaktadır. Günümüzde hareket kısıtlılığına sahip kişiler, istediği bir lokantada yemek yiyememekte, istediği binaya girememektedir. İşyerlerinin ve kamuya açık binaların büyük bölümü engellilerin bağımsız olarak erişimine olanak tanımamaktadır. Bu durum, ciddi bir **insan hakkı ihlali** yaratmakta ve bazı kişiler ayrımcılığa maruz kalmaktadır. Engellilerin toplum yaşamına erişimini sınırlayan bu durum, çoğunlukla **“kişilerin engeli değil”, “yapılmayan düzenlemeler”**dir.

Kamuya açık tüm mekânların ve işyerlerinin engellilerin erişimine uygun olması, hem işyeri açılışlarıyla ilgili mevzuat, hem de Özürlüler Kanunu ile yasal bir gereklilik haline gelmiş durumdadır. Belediyemiz, gerek insan hakkı niteliği, gerekse yasal gereklilikler nedeniyle, işyeri mekanlarında engelli kişilerin asgari erişim koşullarının sağlanması yönünde bir uygulamayı başlatma kararı almıştır. Bu uygulamanın, ülke genelindeki yerel yönetimlere de öncü ve rehber olacağı düşünülmektedir.

İşyerlerinin engelsiz hale getirilmesi, özürliülerin yanı sıra herkes için gerekli ve yararlı olacaktır. İşyeri girişine yapılan rampa, tekerlekli sandalye kullanan kişilerin yanı sıra, **bebek arabalıların, basamak çıkmakta güçlük çeken yaşlıların, küçük çocukların, hamile bayanların da işyerine kolay giriş çıkışını sağlayacaktır.** İşyerleri girişlerinin kaymaz malzeme ile kaplanması, engellilerin yanı sıra, sağlam müşteriler ve personelin kayıp düşerek sakatlanma riskini önleyecektir. Ayrıca, düz girişler ve rampalar sayesinde dükkâna gelip giden mallar kolayca taşınacaktır. Tuvaletlerden birine yapılacak klozet ve tutunma barları, ortopedik özürliülerin yanı sıra, yaşlılar ve aşırı kilolular için kolaylık sağlarken, düşmeleri önleyecektir. Dolayısıyla yapılacak düzenlemeler herkes için güvenli ve kolay erişim sağlayacaktır.

Öte yandan, yapılacak küçük düzenlemelerle işyerlerinin engelsiz hale gelmesi, işyerlerini sadece sağlam müşterilere hizmet veren sınırlamadan kurtaracak, engelli kişiler de yeni bir müşteri grubu olarak işyerinin karlılığına katkı sağlayacaktır. Ayrıca, çeşitli dünya ülkelerinden seyahate çıkan yaşlı ve pek çoğu da çeşitli hareket güçlüğü çeken engelli turistler, seyahat planı yaparken, engellilere uygun dükkân ve otelleri olan kentlere daha çok rağbet göstermektedir. Dolayısıyla müşteri profiline çeşitlenmesi açısından da engelsiz işyerleri önem taşımaktadır. Şu unutulmamalıdır ki, engelli müşterilerin AVM’leri tercih etmesinin en önemli sebebi, büyük alışveriş merkezlerinin engellilere uygun düzenlemelere sahip olmalarıdır.

Çankaya Belediyesi Ruhsat ve Denetim Müdürlüğünce hazırlanan bu kılavuzda, engelli kişiler için işyerlerinde olması gereken erişim düzenlemeleri ayrıntılı olarak açıklanmaktadır. Engellilere yönelik fiziki erişim standartlarında, esasında çok ayrıntılı ve kapsamlı düzenlemeler bulunmaktadır. Belediyemizce istenen erişim düzenlemelerinde ise; girişlerin düzayak olması, tuvalet düzenlemesi, kaymaz malzeme kullanılması gibi çok makul ve asgari koşullar tanımlanmıştır.

Engelsiz işyeri uygulamasıyla birlikte, bu işyerleri Belediyemizin web sayfasından da liste halinde duyurulacak ve “Engelsiz İşyeri” logosu ile belirtilecektir.

Çankaya bölgesinde işyeri açacak tüm vatandaşlarımıza, engelli vatandaşlarımıza yönelik ayrımcılığın ortadan kaldırılmasında gösterecekleri duyarlılık ve bu öncü uygulamaya yapacakları katkı için şimdiden teşekkür ederiz.

Çankaya Belediye Başkanlığı
Ruhsat ve Denetim Müdürlüğü
(MART 2010)

İŞYERLERİNE ENGELLİLERİN ERİŞİMİ İÇİN SAĞLANMASI GEREKLİ DÜZENLEMELER

Çankaya ilçesindeki işyerlerine engelli vatandaşların bağımsız erişimini sağlamak için işyerlerinde şu düzenlemeler yapılmalıdır:

1. Bina önü ve ana giriş:

- a. Zemin katta ve bağımsız girişi olan işyerleri için, bahçe yolu/ bina önü veya yolları üzerinde ve bina ana girişinde kot farkı olmayacaktır. Zorunlu olarak kot farkı ya da merdiven bulunan yerlerde rampa yapılacaktır.^{1*}
- b. Bahçe kullanımı olan işyerinin önündeki yer döşemesi kaymaz özellikte olacaktır.

2. Giriş kapısı:

- a. İşyeri giriş kapısında eşik bulunmayacaktır. Giriş kapısının net geçiş genişliği en az 90 cm olacaktır.
- b. İşyeri giriş kapısı cam malzemeden yapılmışsa, az görenlerin kapıyı fark etmeleri için 1,50 metre yükseklikte sarı ya da kırmızı renkte şerit bulunacaktır.

3. **Tuvalet:** Müşterilerin kullanımı için üç ve daha fazla tuvaleti bulunan işyerlerinde en az bir tuvalet engellilerin kullanımına uygun ölçü ve nitelikte düzenlenecektir.

4. **Merdivenler:** İşyeri içindeki merdivenlerin en az bir yanında kolay kavranabilecek özellikte ve 90 cm yüksekliğinde tutunma bandı olacaktır.

5. **Müstakil bina işyerleri:** 3 ve daha çok katlı müstakil binadan oluşan işyerlerinde yukarıdaki koşullara ilave olarak katlara ulaşan asansör bulunacaktır.

6. **İzleyici bölümlü işyerleri:** Sinema, tiyatro, konferans salonu, vb. gibi izleyici bölümü bulunan işyerlerinin uygun noktalarında tekerlekli sandalyelilerin yanaşabileceği izleyici bölümleri ayrılacaktır.

¹ Zemin katta bulunan ve kaldırım kotu ile işyeri ana girişi arasında 1 metreden fazla kot farkı olan işyerlerinde, mekânsal kısıtlılıklar nedeniyle standarda uygun rampa yapılamadığı durumda işyerine girişi sağlayan merdivenlere tutunma bandı yapılabilir.

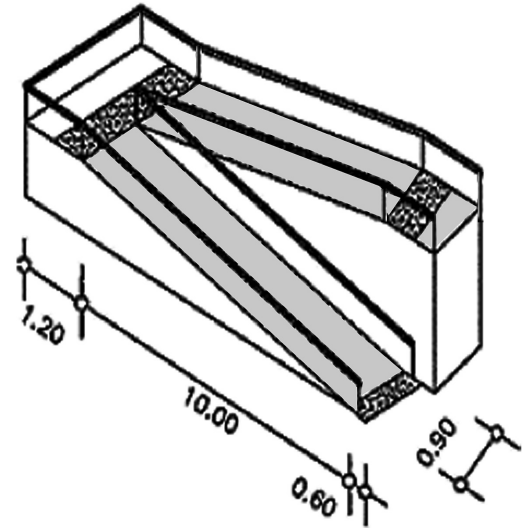
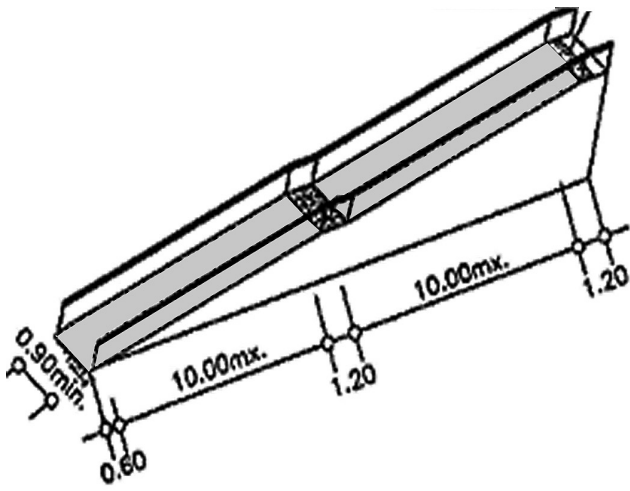
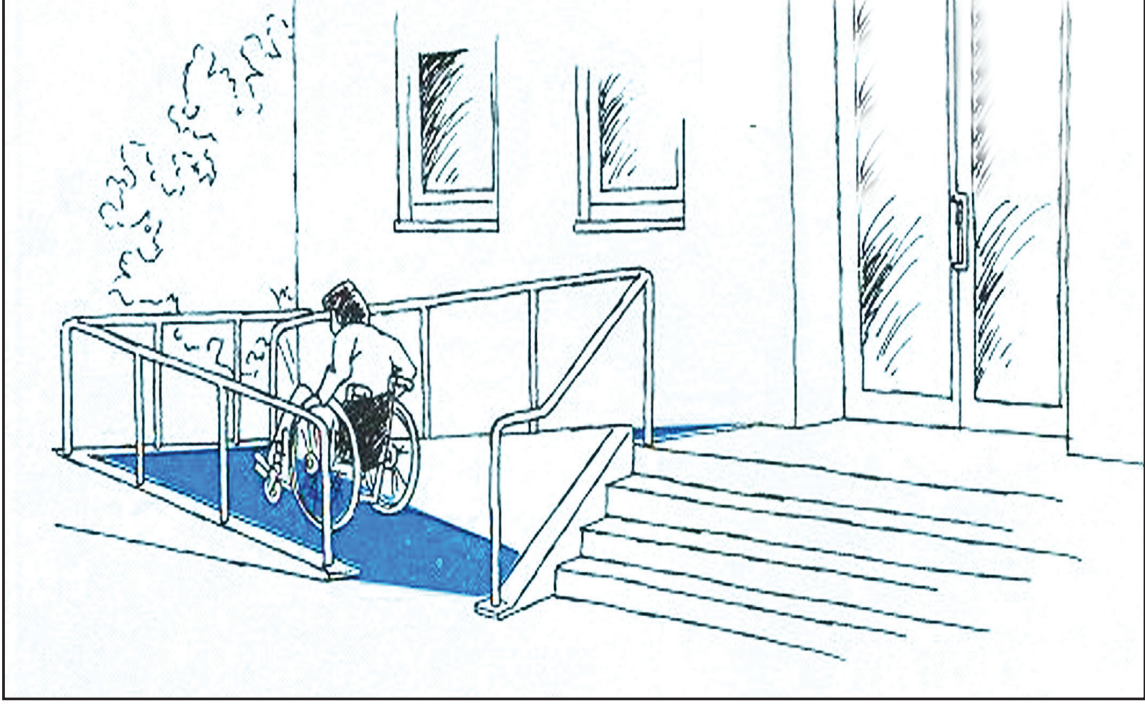
YASAL DAYANAKLAR

07.07.2005 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5378 sayılı Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun geçici ikinci maddesinde; kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmî yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile **gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapının** Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren **yedi yıl içinde özürlüler için erişilebilir duruma getirilmesi** hususu bulunmaktadır. Belediyelerden ruhsat alan işyerleri de kamunun kullanımına açık umumi yapı olduğundan bu kullanımlara engellilerin erişebilirliğinin sağlanması yasal bir zorunluluktur ve yerel yönetimler bu konuda sorumlu idarelerdir.

Ayrıca 14.07.2005 tarih ve 2005/9207 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile çıkarılan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına ilişkin Yönetmeliğin “Ortak Hükümler” başlıklı “İşyerlerinde aranacak Şartlar” bölümünün 5. maddesinin (j) bendinde, “**Engellilerin işyerine giriş ve çıkışları için gereken kolaylaştırıcı tedbirlerin alınmış olması**” şartı getirilmiştir.

DÜZENLEMELERLE İLGİLİ ÖLÇÜ VE ÖRNEKLER

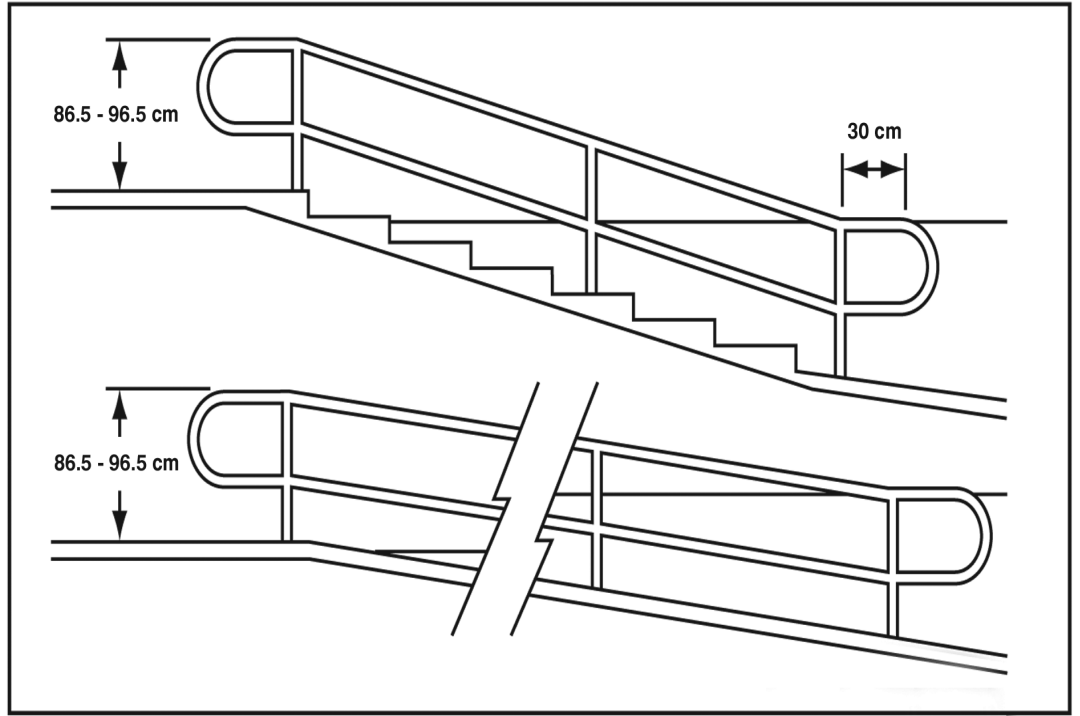
GİRİŞ RAMPASI ÖRNEKLERİ

Yapılacak rampalar en fazla %8 eğimde, en az 90 cm genişliğinde ve kaymaz malzemeden olmalıdır. Rampaların başlangıç ve bitişlerinde tekerlekli sandalyenin durup manevra yapabileceği ölçüde sahanlık olmalıdır. Rampa kenarlarında 90 cm yüksekliğinde korkuluk bulunmalı, korkuluğun tutunma barlarının çapı 5 cm'yi aşmamalıdır.

MERDİVEN ve RAMPALAR İÇİN TRABZAN ÖRNEKLERİ

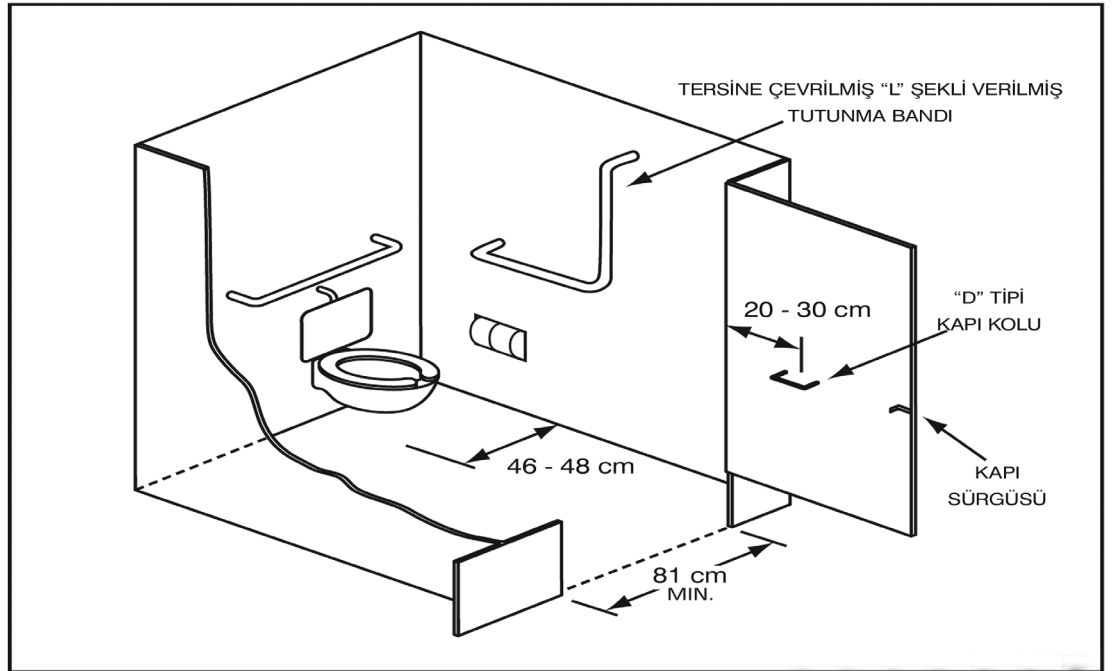
Tutunma barlarının yüksekliği 85-90 cm arasında olmalı, merdiven bitişlerinde 30 cm. daha devam etmelidir.

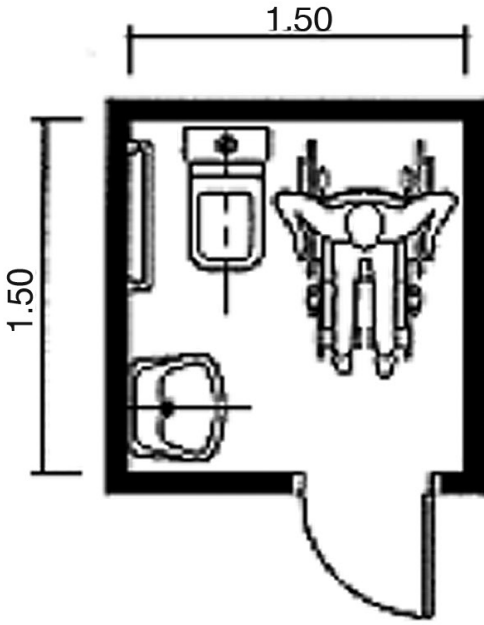
TUVALET DÜZENLEMESİ

Engellilerin kullanımına uygun tuvaletlerde giriş kapısı en az 80 cm net geçiş genişliğine sahip olmalıdır. Tuvalet kapısı dışa açılacak biçimde ve eşiksiz olmalıdır. Tuvalet içinde tutunma barları bulunmalıdır.

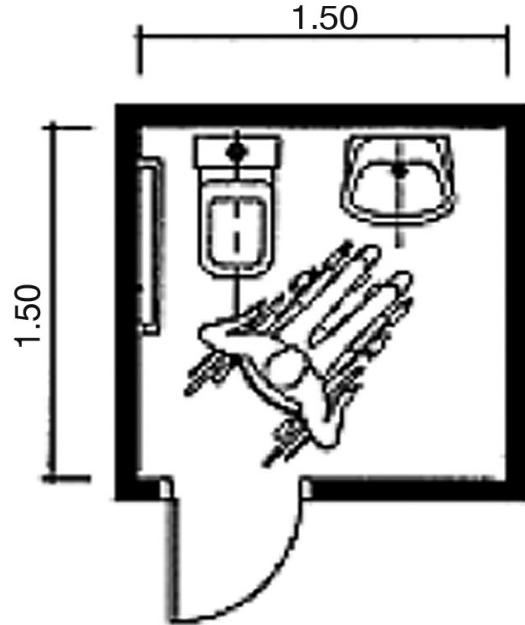
Klozet ve lavabo önünde tekerlekli sandalye kullananlar için yeterli hareket alanı bulunmalıdır. Yer döşemesi kaymayan özellikte seramik malzeme olmalıdır.

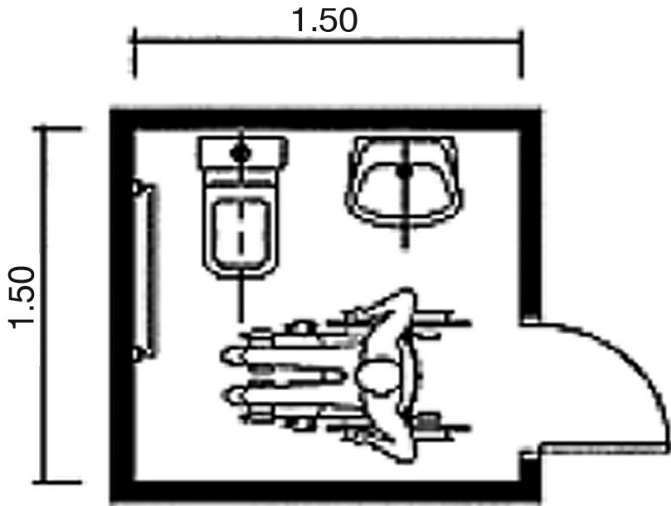
ÖRNEK TUVALET DÜZENLEMELERİ

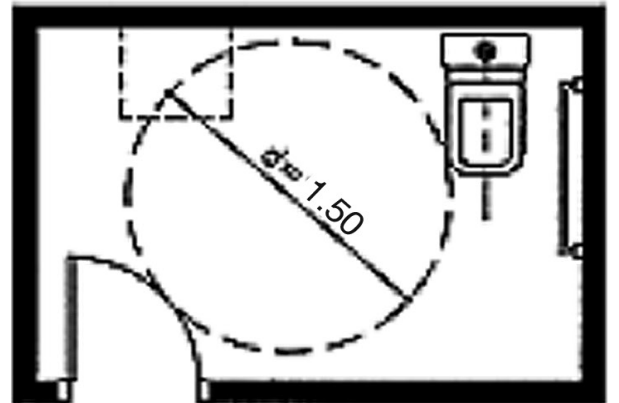
Paralel Yanaşma

Çapraz Yanaşma

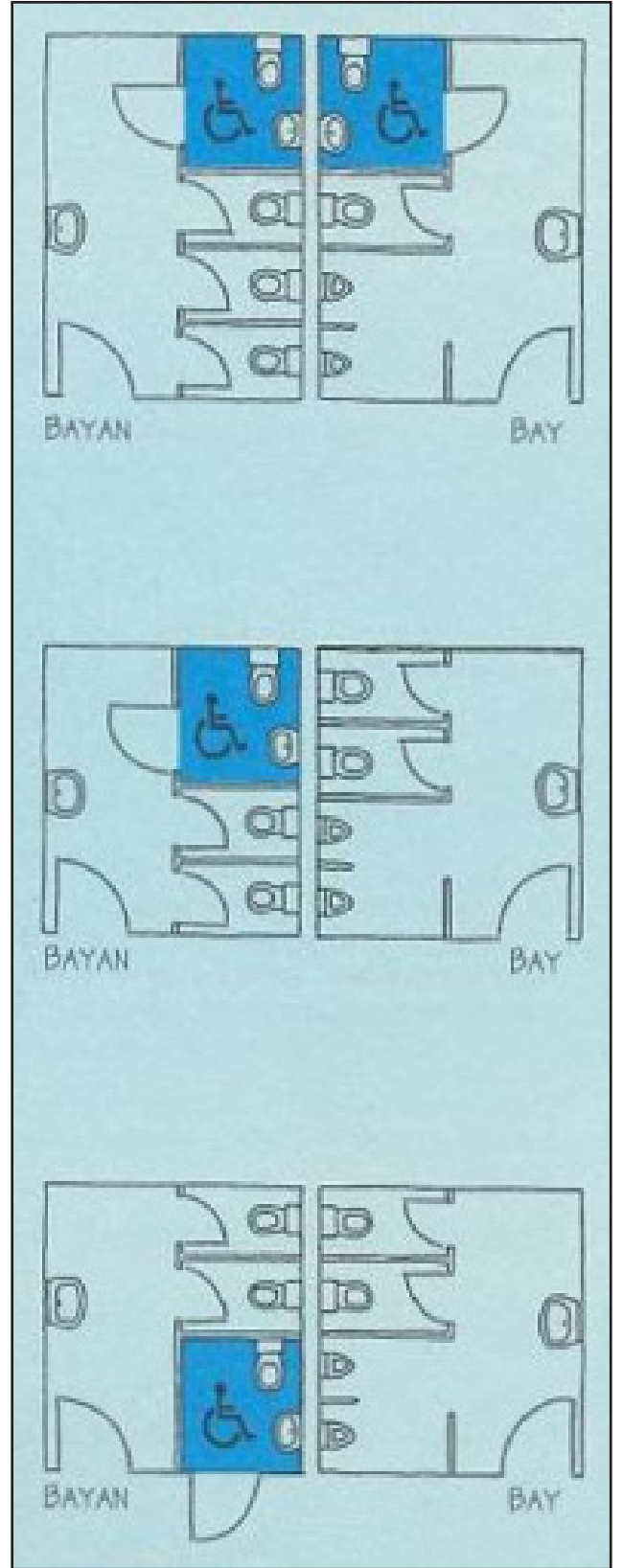
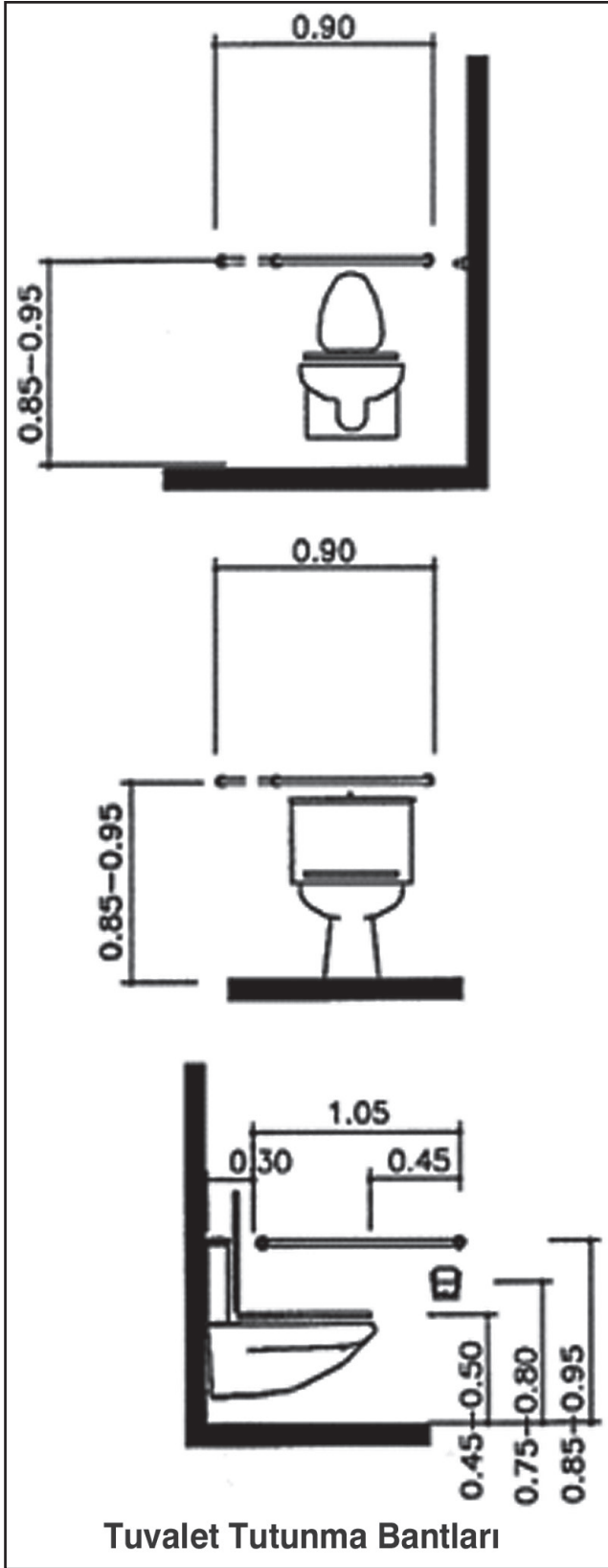

dikey yanaşma

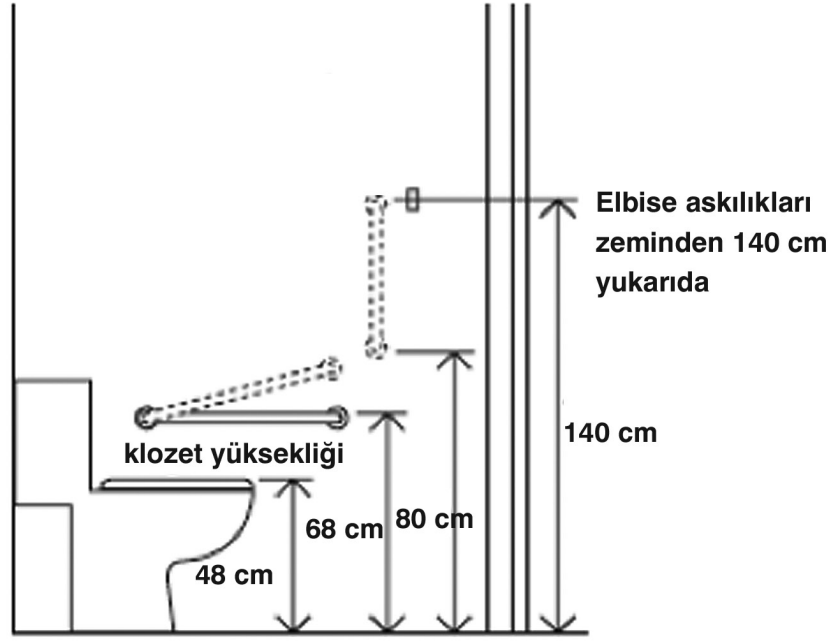

Tam manevra alanı

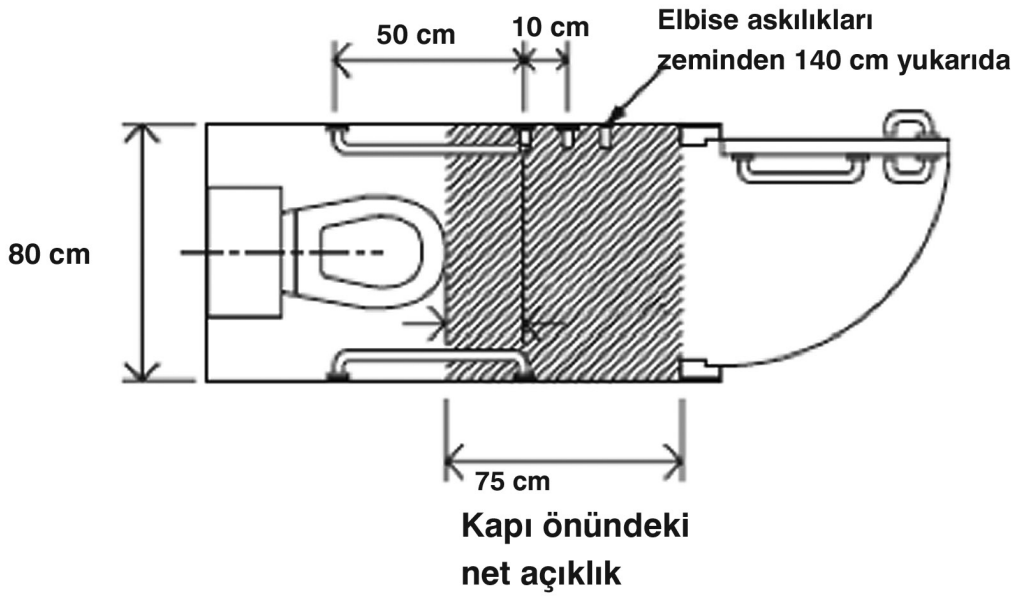
ÖRNEK TUVALET DÜZENLEMELERİ

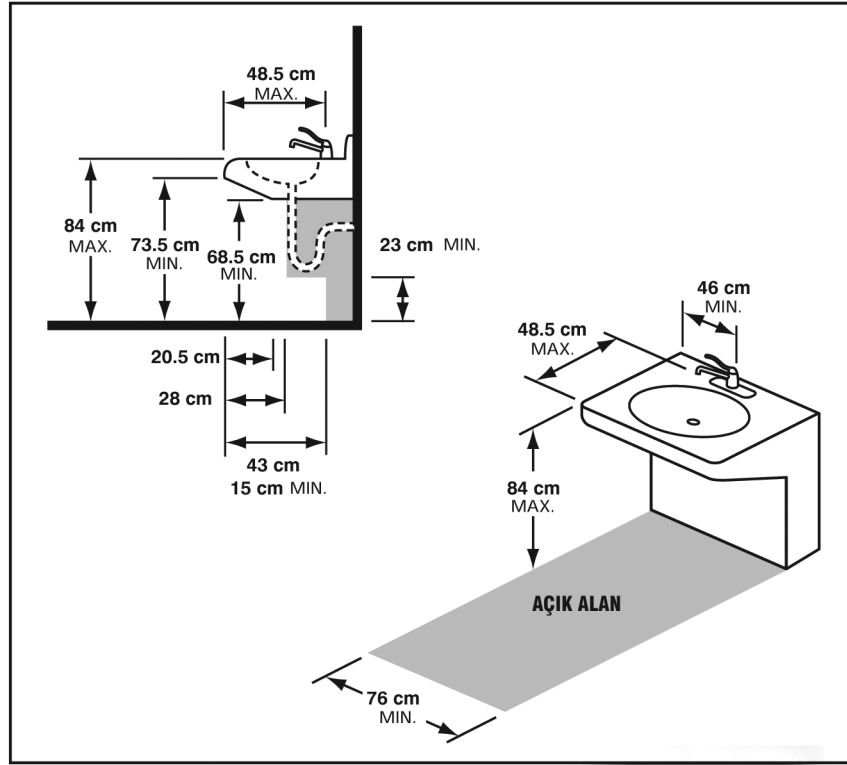
YÜRÜYEBİLEN ENGELLİ İÇİN TUVALET BÖLMESİ

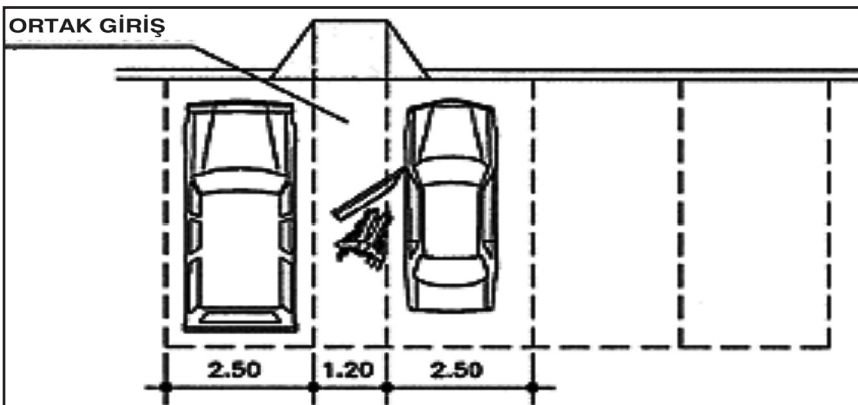
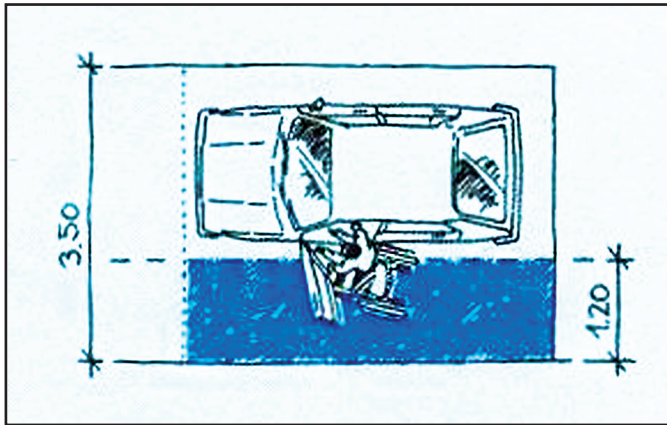
Tuvalet yerleşiminde kabul edilebilir yükseklikler

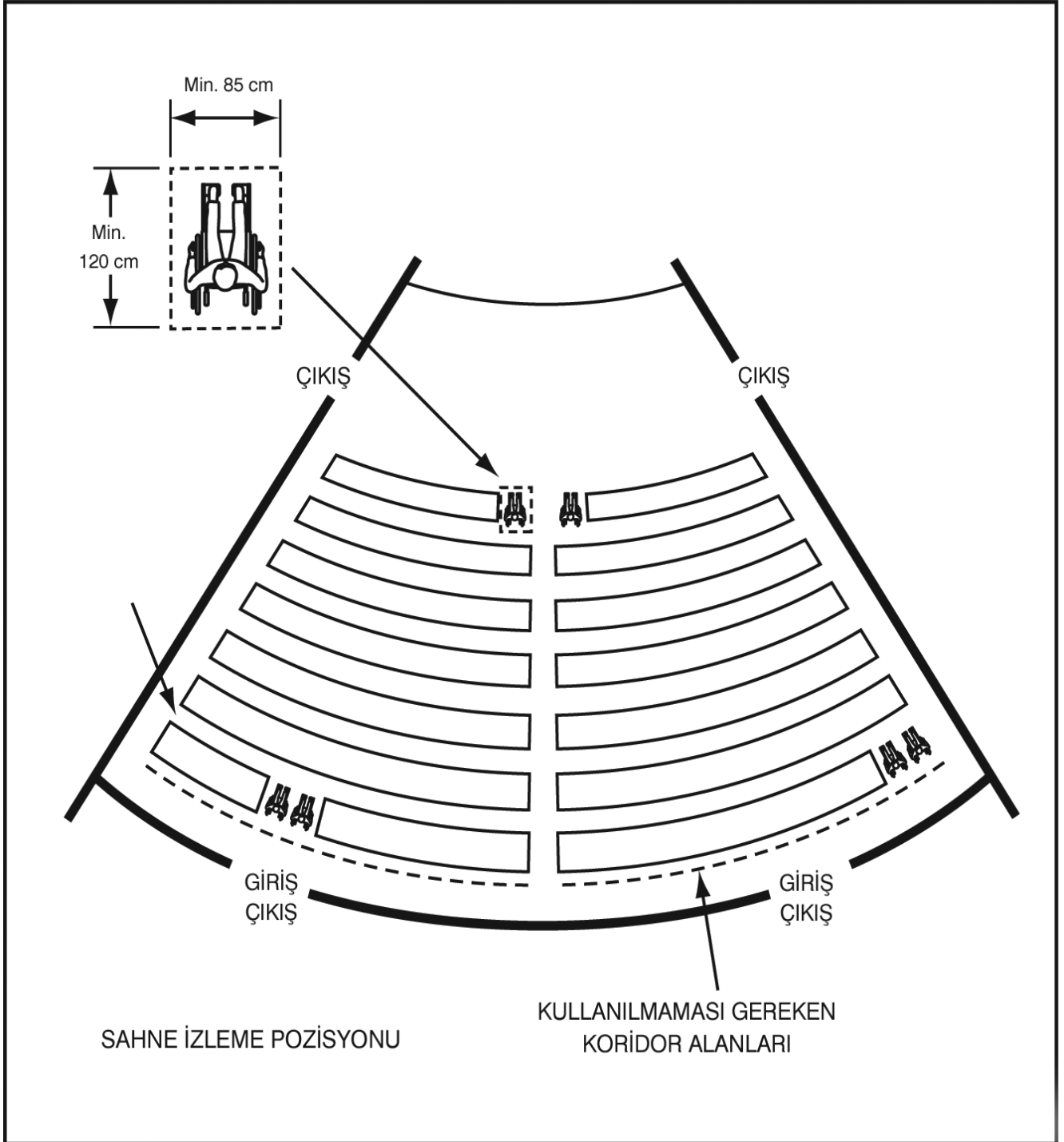
LAVABO ÖLÇÜLERİ

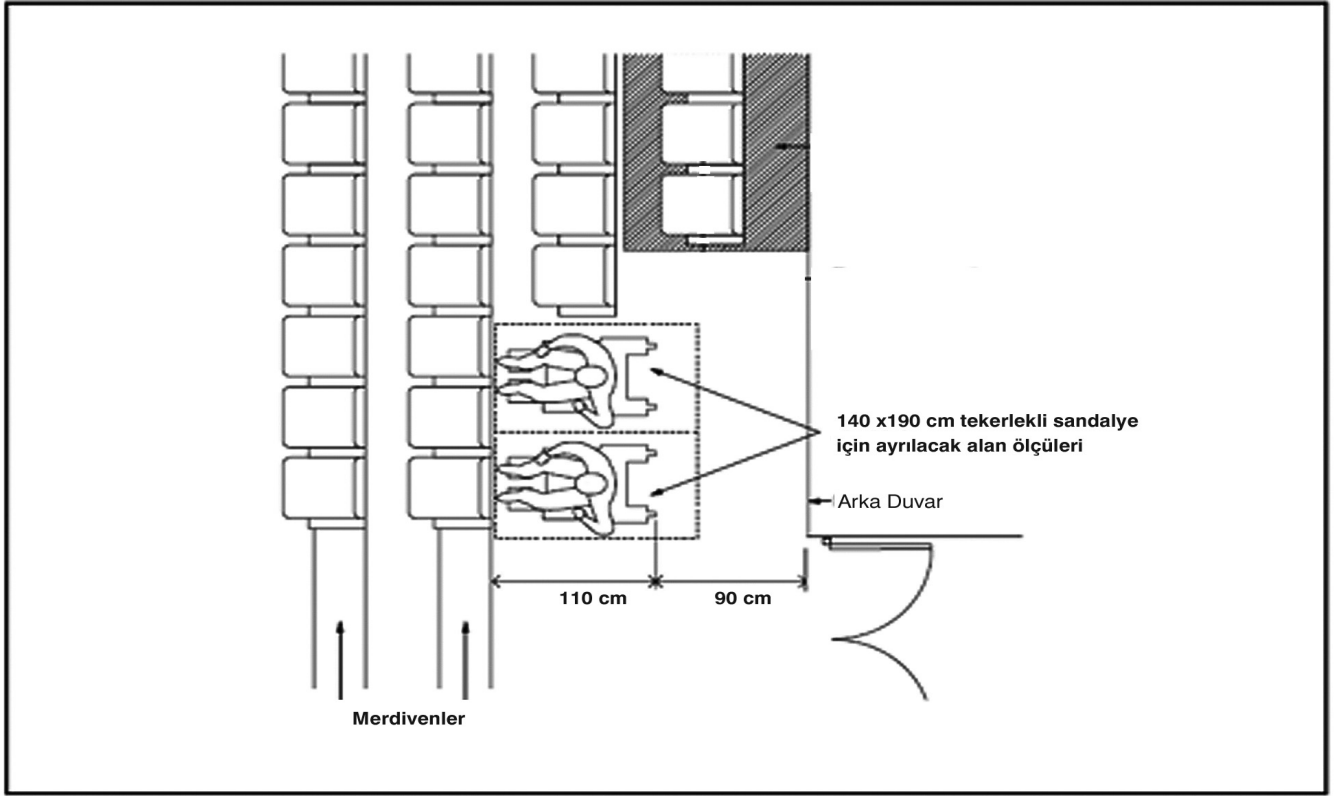
ÖRNEK OTOPARK DÜZENLEMESİ

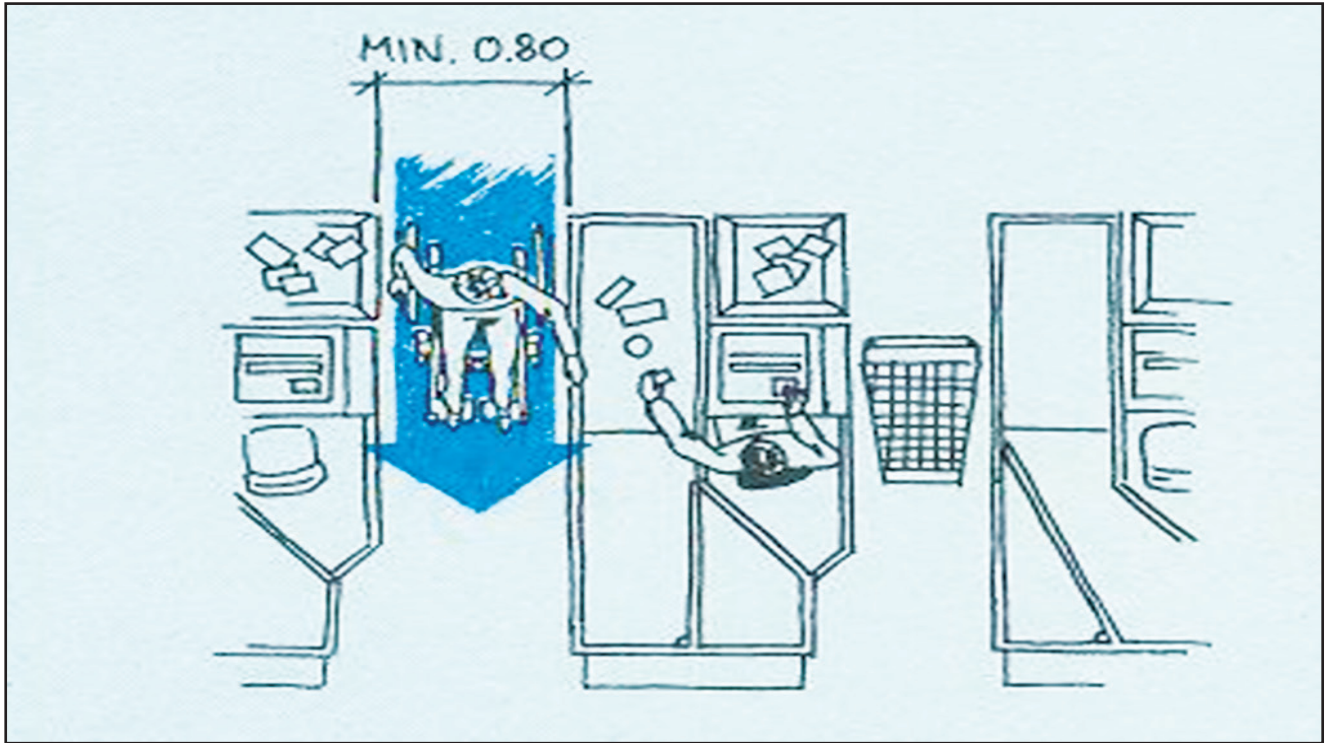
SEYİRCİSİ BULUNAN MEKÂNLAR İÇİN ENGELLİLER İÇİN AYRILACAK İZLEYİCİ BÖLÜMÜ ÖRNEKLERİ

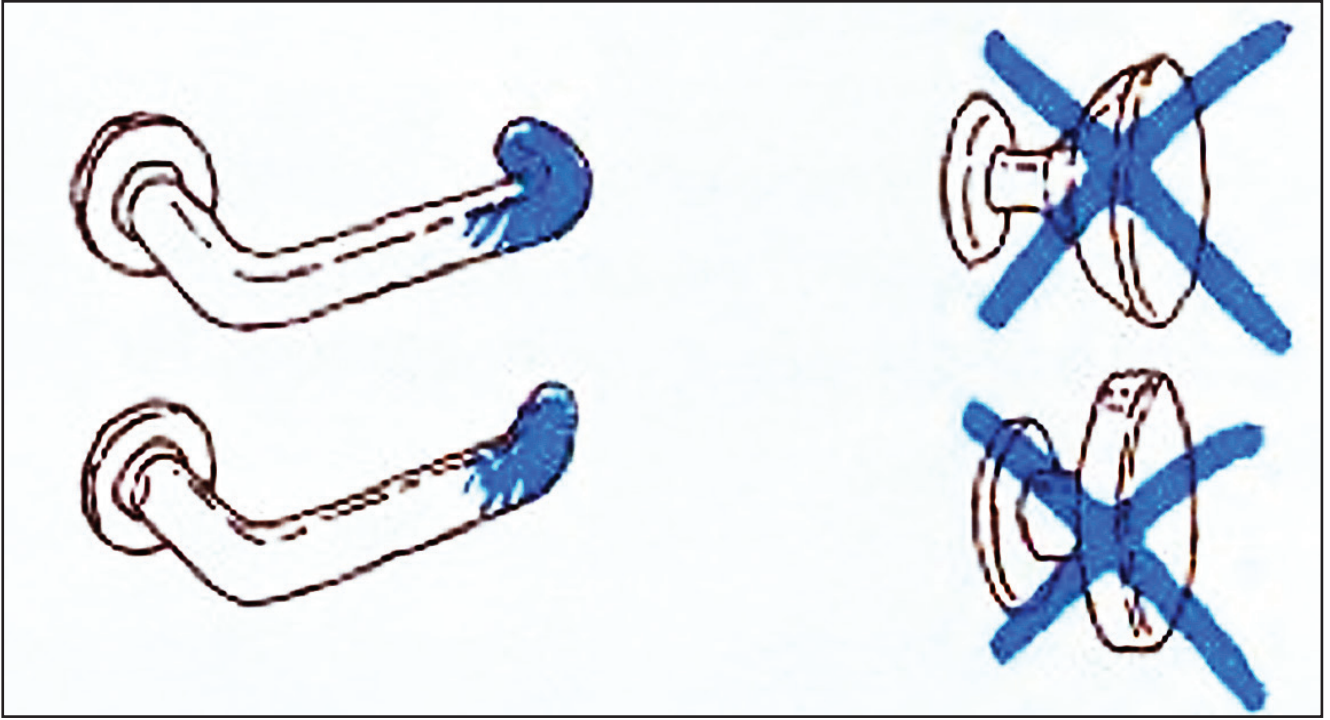
Sinema ve tiyatro için engelli duruş pozisyonları

MARKETLERDE KASADAN GEÇİŞ İÇİN UYGUN ÖLÇÜ

ÖRNEK KAPI KOLU

TUVALET VE İŞYERİ GİRİŞİNDE KULLANILACAK SEMBOLLER

ENGELSİZ İŞYERİ LOGOSU

ENGELSİZ İŞYERİ

ÇANKAYA BELEDİYESİ
"YeniToplumcuBelediye"

